

Eln.: 118/1987.

Hiv.sz.: 2-XXI/1987.

Dr. R a f t Miklós elvtárs,
a Minisztertanács Titkársága
vezetője

B u d a p e s t

Kedves Raft Elvtárs!

Mellékelten megküldöm az Országos Találmányi Hivatal hatásköre, valamint belső szervezete és működése korszerűsítésének vizsgálatáról szóló jelentést, amely a nem termelő területeken folyó tevékenység korszerűsítésére irányuló munkaprogram 2. témacsoportja intézkedési tervének II.2. és 3. pontjai alapján készült.

B u d a p e s t, 1987. szeptember " " "

Elvtársi üdvözlettel:

/: Dr.Pusztai Gyula :/

Handwritten signature and initials in the bottom left corner of the page.

ORSZÁGOS TALÁLMÁNYI HIVATAL

ELNÖKE

Eln.: 118/1987.

J e l e n t é s

az Országos Találmányi Hivatal hatásköre, valamint
belső szervezete és működése korszerűsítésének
vizsgálatáról

/A nem termelő területeken folyó tevékenység
korszerűsítésére irányuló munkaprogram 2.
témacsoportja intézkedési tervének II.2. és 3.
pontjai alapján/

I.

Az Országos Találmányi Hivatal hatásköre,
feladatköre, jogköre

1. Az iparjogvédelem állami irányítása

1.1 Az önálló magyar iparjogvédelmi hatóság 1895-ben
jött létre, átvéve a korábban osztrák és magyar állami szervek
együttműködésében gyakorolt állami funkciókat. A hatóság 1920-ig
Szabadalmi Hivatal, ezt követően Szabadalmi Biróság, majd 1949-
től Országos Találmányi Hivatal elnevezéssel folytatta működését.

Külön iparjogvédelmi hatóság szervezésére az 1883-ban az
ipari tulajdon oltalmára létesített Párizsi Uniós Egyezmény kö-
telezi Magyarországot az Egyezmény mintegy 100 más tagországá-
val együtt.

A nemzetközi jogi kötelezettségnek az az indoka, hogy
az iparjogvédelem körébe sorolt szellemi tulajdonjogok /különö-
sen a szabadalmi, védjegy, ipari minta oltalmi jogok/ létrejöt-
téhez különleges szakértelmet igénylő műszaki-gazdasági-jogi
elővizsgálatára, a jogok hatósági határozattal való konstituálá-
sára, regisztrálására, az oltalommal összefüggő jogviták rende-
zésére van szükség egy közhatalmi jellegű, versenysemleges,

tulajdonformáktól nem befolyásolt, elvileg pártatlan, a külföldi bejelentők felé is nyitott és azoknak a belföldiekkel egyenlő elbánást biztosító hatóság által.

A hatóság független intézményesültségét nemzetközileg is garanciális jellegűnek tekintik, mert a tevékenysége által érintett jogok

- kihatnak a hazai és külföldi feltalálók, cégek személyhez fűződő és lényeges vagyoni érdekeket kifejező szellemi tulajdonjogaira;

- a hazai és nemzetközi piacgazdasági versenyszabályozás klasszikus eszközei közé tartoznak /pl. a szabadalmi monopoljog megtiltja másoknak az adott új termék engedély nélküli gyártását, exportját/;

- a nemzetközi technológia transzfer alapvető jogi, információs csatornái és gazdasági /ármeghatározó/ feltételei.

A közhatalmi-hatósági tevékenység eredménye és a vizsgálat munkaeszköze a központi iparjogvédelmi /különösen szabadalmi/ információ és dokumentáció.

A találmányi-szabadalmi hivatalok feladatai közé tartozik az iparjogvédelem funkcionális, hierarchikus szervezetirányítás nélküli állami elvi irányítása is.

1.2 Az iparjogvédelem történelmileg kialakult, a belső törvényhozásokban és részben nemzetközileg szabályozott kategóriái segítséget nyújtanak a gazdálkodó szervezeteknél folyó kutatás-fejlesztés, termelés és értékesítés megszervezéséhez, fontos eszközei a termékszerkezet korszerűsítésének, a gazdasági hatékonyság növelésének egyik alapját képező intellektuális vagyoni védelmének, a szellemi tőke kiaknázási lehetőségei fokozásának.

Az iparjogvédelem különösen fontos szerepet játszik a külgazdasági kapcsolatokban, a szellemi termékek és az azokat megtestesítő áruk exportjának piacvédelmében, ezért fontos piacszerző, -megtartó, -fejlesztő eszköz. Ennek megfelelően a piacgazdaság versenyviszonyai között nyeri el valódi gazdasági jelentőségét.

A szellemi javakkal összefüggő reálfolyamatok /találmányok, újítások, ipari minták létrehozása, hasznosítása, az így létrejött termék értékesítése, az árujelzők használata stb./ döntően a gazdálkodó szervezetekben zajlanak, tehát az iparjogvédelmi tevékenység súlypontja a mikrogazdasági szférában van.

1.3 A világ mintegy 140 országában /az iparilag fejlettekben 150-200 éve/ működik az OTH-hoz hasonló feladatkörű önálló hivatal /szabadalmi, találmányi, iparjogvédelmi, szellemi tulajdon hivatal néven/.

A hazai és külföldi vonatkozásban egyenlő elbánást, versenysemleges elbírálást biztosító, garanciális jellegű közhatalmi-hatósági tevékenységet gyakorló találmányi-szabadalmi hivataloktól független, önálló szervként jöttek létre egyes országokban főként a II. világháború után a hazai tudományos-műszaki fejlődés közvetlen előmozdítására, felkarolására, pártolására hivatott központi állami szervek, bizottságok, ügynökségek /pl. NRDC, ANVAR/, amelyek közhatalmi jelleg nélkül, csak az adott ország műszaki fejlesztésére koncentráló irányító-szervező-finanszírozó-támogató tevékenységet folytatnak.

1.4 Az OTH alapvető feladatait és hatáskörét a 2048/1967. /VIII.20./ Korm.sz. határozat rendezi. A Hivatal hatáskörét számos további Mt és TPB határozat, valamint speciális iparjogvédelmi jogszabály /törvény, tvr., Mt rendelet, miniszteri rendelet/ és nemzetközi egyezmény is meghatározza.

E jogszabályi rendelkezések alapján az OTH tevékenységének - a klasszikus szabadalmi hivatali funkcióknak megfelelően - három alapvető iránya van:

- iparjogvédelmi hatósági tevékenység,
- központi iparjogvédelmi dokumentációs és információs tevékenység,
- az iparjogvédelem központi állami elvi irányítása.

2. Az Országos Találmányi Hivatal hatósági tevékenysége

2.1 Az OTH tevékenységének jellege és súlya szempontjából egyaránt meghatározó, a Hivatal arculatát tekintve karakterisztikus az iparjogvédelmi központi hatósági feladatkör ellátása. Ennek keretében a Hivatal főként az iparjogvédelmi /a szabadalmi, az ipari mintaoltalmi és az árujelzőkkel kapcsolatos/ bejelentéseket vizsgálja és bírálja el, engedélyezi és hitelesen nyilvántartja a kizárólagos jogokat, s dönt az oltalommal összefüggő jogvitákban.

Ezek az iparjogvédelmi jogok - a korábban kifejtettek szerint - fontos gazdasági érdekekhez kötődnek és jelentős vagyoni értéket képviselnek, mivel a hazai és a nemzetközi piacgazdálkodás hatékony versenyeszközeiként működnek.

A nemzetközi gazdasági együttműködéshez fűződő gazdaságpolitikai érdekeink szükségessé teszik, hogy a magyar iparjogvédelmi rendszer egésze a külföldiek számára is megbízható és vonzó legyen. Ezért alapvető követelmény a jogi szabályozásban a jogi védelem garanciáinak biztosítása, a jogalkalmazásban pedig a törvényesség és az egységesség szigorú betartása, az eljárások kellő gyorsasága. Ez feltételezi az iparjogvédelmi jogok engedélyezésével és érvényesítésével kapcsolatban a stabilitást, a nemzetközi normák és fő tendenciák követését, valamint az elbírálás egyenlőségét, pártatlanságát és az egyoldalú érdekek érvényesítésétől való mentességét.

Mindezekre a követelményekre tekintettel az iparjogvédelmi hatósági tevékenységet, a jogok engedélyezésének feltételeit, a fórumrendszert és az eljárást pontosan körülhatárolt, törvényi szinten is részletes, különböző végrehajtási jogszabályok és nemzetközi szerződések által kibontott előírások szabják meg.

A jogbiztonság és pártatlanság érvényesülése szempontjából további fontos garancia, hogy a Hivatal hatósági jogkörben hozott döntéseivel szemben nem a direkt befolyásoknak jobban kitett államigazgatási felügyeleti uton, hanem bíróság, végsősoron a Legfelsőbb Bíróság előtt van helye jogorvoslatnak.

2.2 Az OTH iparjogvédelmi hatósági tevékenységének jellege és volumene - az egyes jogintézmények szerinti csoportosításban - összefoglalóan az alábbiakkal jellemezhető.

2.2.1 A szabadalmi hatósági feladatok sorában alapvető a szabadalmi bejelentések vizsgálata, elbirálása és annak eredményéhez képest a szabadalmi oltalom engedélyezése.

Ez a tevékenység a technika élvonalába tartozó műszaki megoldások jogi követelmények és eljárás keretében történő minősítését jelenti, a hazai és külföldi műszaki és szabadalmi információk alapulvételével.

A szigorú szabadalmazhatósági feltételek, különösen a világviszonylatban vett újdonság követelménye miatt szakmailag összetett és munkaigényes vizsgálat szükséges a megalapozott döntéshez.

Ehhez elengedhetetlen - a műszaki, jogi-iparjogvédelmi és nyelvi ismeretekkel rendelkező apparátuson kívül - egy speciális iparjogvédelmi, szabadalmi információs bázis és rendszer működtetése.

A szabadalmi bejelentések száma - 1980 óta közel megduplázódva - 1986-ban 5588 volt és a növekedési tendencia folytatódása várható.

A bejelentések közel azonos arányban oszlanak meg a belföldi és a külföldi jogosultak között, s a hazai eredetűeknek mintegy fele szolgálati találmány.

A szabadalom engedélyezések száma öt év alatt szintén megkétszereződött és 1986-ban 3624-et tett ki, ezek 56 százaléka magyar jogosultaké.

Jelenleg mintegy 13 ezer ügyben folyik az engedélyezési eljárás.

Az érvényben lévő szabadalmak száma megközelíti a 19 ezret.

2.2.2 A termékek jellegzetes külső kialakítását, formáját, védő ipari mintaoltalom terén a jogok engedélyezése során a Hivatal eljárása lényegében a szabadalmi rendszert követi azzal, hogy a vizsgálat - részben a dolog természetéből, részben a hazai és külföldi információs rendszer korlátai miatt - egyszerűbb, kevésbé munkaigényes.

Az éves bejelentési szám - részben a nemzetközi rendszerbe történt bekapcsolódásunk miatt - az 1980-as 247-ről 1986-ban 1074-re nőtt /ez utóbbiak 55 százaléka hazai eredetű/.

Az 1986-os engedélyezések száma 747, az oltalomban részesülő minták száma pedig 2888.

Az árujelzőkkel kapcsolatos hatósági feladatok főként a védjegyoltalom engedélyezésével és nyilvántartásával kapcsolatosak. Az oltalomképeség alapvető feltétele a megkülönböztethetőség, amelynek meglétét a Hivatal érdemben vizsgálja.

A nemzeti és a nemzetközi rendszerben benyújtott védjegybejelentések száma - növekvő tendenciák mellett - 1986-ban 2976-ot tett ki, ezek 80 százaléka külföldi.

Az 1986-ban lajstromozott védjegyek száma 2457, az oltalom alatt álló védjegyeké pedig 168 ezer /ebből közel 5 ezer magyar eredetű/.

2.2.3 Az OTH iparjogvédelmi hatósági feladatainak mindegyike jogszabályi intézkedésen alapul, azok ellátása a jövőben is szükséges és más szervnek nem adható át.

Ezzel szemben a jelenleg is ellátott feladatok mennyiségi és minőségi bővülésével kell számolni részben az iparjogvédelmi ügyek jelzett számszerű növekedése miatt, másrészt a hatósági feladatok ellátása során szerzett ismeretek - eddigieknél erőteljesebb és hatékonyabb - kihasználása céljából a gazdaságpolitika szolgálatában.

A hatósági feladatok mennyiségi növekedése a minőségi követelmények emelkedésével párhuzamosan főként a szabadalmi munkában jelentkezik.

Az eddig tett hivatali összetett /szervezési, ügyviteli, létszám-átcsoportosítási, ösztönzési/ intézkedések jelentősen emelték a munka mennyiségi és minőségi színvonalát.

Ennek azonban adottak a határai, ezek a tartalékok kimerültek; a továbbiakban külső forrásokból történő ügyintézői kapacitásbővítés szükséges.

Emellett a követelményeknek megfelelő ujdonságvizsgálatot nagyobb mértékben a Hivatal főállású dolgozóival szükséges a jövőben elvégeztetni.

Fejleszteni kell a hatósági munkához szükséges ügyvitelt és nyilvántartási feladatok ellátásának színvonalát, főként a megkezdett számítógépesítési programra alapozva.

A hatósági tevékenység korszerűsítése körében jelentkezik az az új feladat, amelyet a gazdasági vonatkozású szellemi alkotások teljes körére kiterjedő központi regisztráció bevezetésére vonatkozó igény támaszt alá.

Ez nem valamely új oltalmi rendszert jelentene, a védelmet a meglévő jogintézmények biztosítanák; de a központi nyilvántartásba vétel lehetősége önmagában is növelné az alkotók jogbiztonságát, a hasznosító szervezetek informáltságát.

További új feladat a hatósági tevékenység gazdaságpolitikát segítő funkciójának fejlesztése. A Hivatal eddig is teljesített műszaki fejlesztést szolgáló egyéb feladatokat: jelzést adott

a jelentős találmányokról az illetékes irányító szervezeteknek, fejlesztési programirodáknak, menedzselő és gazdálkodó szervezeteknek, elemzéseket készített továbbá a hazai és külföldi szabadalmi adatokból levonható műszaki fejlesztési tendenciákról. Mindennek - a hatósági munka melléktermékeként teljesített - gazdaságpolitikai tevékenységnek ugyanakkor már eddig is szűkös határt szabtak a közvetlen hatósági munkaterhek, s nem fejlődhetett kellően a hatósági feladatokat ellátó hivatali munkatársak és a szakmai ágazatok és gazdálkodó szervezetek közötti - egyébként kölcsönösen előnyös és igényelt - munkakapcsolat.

3. Az Országos Találmányi Hivatal szabadalmi információs tevékenysége

3.1 Az OTH központi iparjogvédelmi információs és dokumentációs tevékenysége szervesen illeszkedik a hivatali hatósági tevékenységhez. Emellett a vállalatok, intézetek műszaki fejlesztése szempontjából is kiemelkedő jelentősége van, mivel a szabadalmi dokumentumokban ismerttetett új műszaki megoldásoknak mintegy 90 %-a csak ebből az információs forrásból ismerhető meg, amely egyre bővülő körben /számos iparilag fejlett ország mellett hazánkban is/ azonos fázisban, az alapbejelentést követő 18 hónap elteltével hozzáférhetővé válik.

Jelentőségét az is növeli, hogy míg az egyéb műszaki-gazdasági információs forrásokon alapuló tájékozási lehetőségek esetenként - részben politikai, részben anyagi okokból - erősen leszűkültek az utóbbi években, a nemzeti iparjogvédelmi hatóságok közötti kölcsönösségen alapuló ingyenes és teljeskörű szabadalmi információcserét nemzetközi egyezmények garantálják.

A hatósági szabadalmi újdonságkutató és vizsgálati szintjével kapcsolatos egyre magasabb követelmények előfeltételei annak, hogy csak valóban új, haladást jelentő műszaki megoldások részesüljenek a szabadalom nyújtotta védelemben, a külföldi kon-

kurencia pedig indokolatlanul ne zárhasson le fejlesztési utakat a hazai kutató-fejlesztő és gazdálkodó szervezetek előtt.

A nyitott gazdaság körülményei között a szabadalmi információ fontos eszköz a hazai vállalatok által gyártott termékek és alkalmazott technológiák tekintetében az idegen oltalmi jogok belföldön vagy külföldön történő megsértésének elkerüléséhez.

3.2 A hazai iparjogvédelmi információs rendszer magját azok a központi feladatok alkotják, amelyek hatékony ellátása mindkét jelzett irányban korszerű és megbízható támogatást képes biztosítani. Ezek végrehajtására az alábbi tevékenységi körök szolgálnak.

3.2.1 Az iparjogvédelmi szabadalmi dokumentumok gyűjtése, feldolgozása, rendszerezése és szolgáltatása a Szabadalmi Társaságban, országos hatáskörű szakkönyvtári keretek között valósul meg: a Hivatal újdonságvizsgálói mellett a dokumentumgyűjtemény a gazdálkodó szervezeteknek és az érdeklődő műszaki szakembereknek is a rendelkezésére áll. A felbecsülhetetlen műszaki szellemi vagyont képező állomány jelenlegi nagysága 15,6 millió dokumentum, az éves gyarapodás meghaladja a félmillió példányt. Az összesen 23 ország nemzeti hatóságának megküldött kinyomtatott magyar szabadalmi leírások fejében ez a gyarapodás 25 fejlett tőkés és szocialista ország, valamint két nemzetközi szervezet szabadalmi dokumentumanyagát /leírások, közlönyök, mutatók és egyéb segédletek/, valamint az iparjogvédelmi szakkönyvtári anyagot öleli fel.

Az állomány és a gyarapodás igen finom, közel 60 ezer műszaki szakterület szerinti rendezettsége és feldolgozottsága igen feszes szervezéssel - három budapesti gyűjteményrészre tagolt megosztottságban - összesen 40 olvasóhelyen évente mintegy 8000 kutatót szolgál ki, összesen mintegy 7,5 millió dokumentum kézbeadásával.

A gyűjtemény és a Hivatal belső ügyiratforgalma éves szinten a technikai lehetőségek által behatárolt mintegy 550 ezer lapnyi másolatanyag elkészítését igényli, amellyel szemben reális szükségletként ennek mintegy másfél-kétszerese áll.

A hazai központi szabadalmi dokumentumgyűjtemény jelenlegi széttagolt és az állagmegóvást alig biztosító pinceraktári elhelyezése és technikai elmaradottsága /a kielégítő másolatkészítési kapacitás, mikroformás olvasási és reprográfiai lehetőségek, a könyvtári gépesítés és számítástechnika stb. hiánya/ ma már tarthatatlan, mind nemzetközi, mind hazai viszonylatban nagyon elmaradott. A gyűjtemény feldolgozottsága elégtelen, hozzáférhetősége nehézkes, s a tárolók befogadóképessége nem növelhető.

További jelentős hiányosság az is, hogy az OTH nem rendelkezik olyan számítógépes feldolgozási eredményekkel, amelyek a hatósági szabadalomkutatásokat megkönnyíthetnék, illetve az ügyfelek jogbiztonságát szolgáló, jelenleg többszörös párhuzamos devizakiadással járó egyedi vállalati információs beszerzéseket helyettesíthetnék.

A Hivatal szabadalmi, ipari minta-, és védjegy-, valamint egyéb hatósági eljárásaival kapcsolatos nemzetközi egyezményekben és hazai jogszabályokban foglalt hatósági publikációs kötelezettség keretében kerülnek kiadásra az OTH hivatalos lapjának, az 1895 óta megjelenő, nemzetközi információs cserealapot képező Szabadalmi Közlöny és Védjegyértesítőnek havonkénti számai, valamint éves mutatói /1920 db átlagpéldányszám és 2000 oldal éves terjedelem/, továbbá az engedélyezett szabadalmak leírásai.

3.2.2 A Hivatal növekvő fontosságú funkciója a hazai iparjogvédelmi információs rendszerrel és dokumentációs tevékenységgel kapcsolatos elvi irányító munka, amely kiterjed a nemzetközi dokumentációs szabványok, irányelvek, ajánlások ki-

alakításában a hazai érdekek képviselőjére, s azok hazai bevezetésére, valamint a módszertani fejlesztésre.

3.3 Az OTH központi szabadalmi információs tevékenysége körében jelentkező feladatok ellátása - mind a hatósági, mind pedig a vállalati műszaki fejlesztő tevékenység szempontjából - elengedhetetlen, azokat az államigazgatási hatósági munkával való szoros összefüggésük miatt más szervre bizni nem lehet.

A magyar népgazdaság erőteljes műszaki fejlesztése egyre nagyobb igényeket támaszt a szabadalmi, sőt a teljes iparjogvédelmi információs rendszerrel szemben, amely jelenleg az egész iparjogvédelmi tevékenységi és intézményrendszer egyik legszűkebb keresztmetszete.

Az információs rendszer azonban csak akkor lesz képes a hazai műszaki fejlesztésben és a nemzetközi együttműködésben nélkülözhetetlen és meghatározó szerepét kellő hatékonysággal betölteni, ha elhelyezésének, technikai felszereltségének gyors és radikális megújítására a már meghozott kormányzati döntéseknek megfelelően belátható időn belül, a VII. ötéves terv időszakában sor kerül.

Ez a fejlesztés ad lehetőséget az iparjogvédelmi tájékoztatással szemben jelentkező, a jelenlegi adottságokat lényegesen meghaladó, reális mennyiségi és minőségi igények teljesítésére, továbbá a korszerűsítendő alapfunkciók körében új, központi információs feladatok vállalására.

Addig is a meglévő feladatok körében kiemelkedő tevékenység az újdonságvizsgálattal kapcsolatos hivatali belső hatósági szükséglet, illetve az ügyfelek ezzel összefüggő igényei figyelembevételével a szabadalmi információs szolgáltatások fejlesztése és bővítése, továbbá a központi gazdaságfejlesztési programokat és az OKKFT illetve a Komplex Program műszaki fejlesztési fő irányait támogató szabadalmi információ fejlesztése.

4. Az Országos Találmányi Hivatal központi állami elvi irányító tevékenysége

4.1 Az OTH a központi állami elvi irányítás körében egyrészt résztvesz az iparjogvédelem általános kereteit meghatározó jogszabályok, közgazdasági szabályozók és nemzetközi egyezmények előkészítésében, fejlesztésében, másrészt figyelemmel kíséri és szervezési eszközökkel elősegíti azok érvényesülését és az iparjogvédelemmel összefüggő állami célkitűzések elérését.

4.2 Az OTH központi állami elvi irányító tevékenységének fő irányai az alábbiakkal jellemezhetők.

4.2.1 Az OTH központi állami elvi irányító munkája keretében kiemelkedő jelentőségű az iparjogvédelem terjedelmes, sokágu joganyagának és gazdasági szabályozóinak fejlesztése.

A magyar iparjogvédelem alapvetően piacgazdasági ihletésű jogi szabályozása megfelel a gazdasági-társadalmi fejlődésünkből folyó követelményeknek. Keretjelleget szabályozása, érdekiegyenlítő mechanizmusa összhangban áll gazdaságirányítási rendszerünk folyamatos reformjának koncepcióival, figyelemmel van a nemzetközi törekvésekre, szervesen illeszkedik jogrendszerünkbe.

Legutóbb 1983-ban került sor a találmányi és ujitási jogszabályok átfogó módosítására, illetve újraszabályozására. 1983-ban, majd 1986-ban jelentős mértékben továbbfejlődtek azok a gazdasági szabályozók is, amelyek az ujitási és találmányi tevékenységet közvetlenül érintik.

4.2.2 Az OTH elvi irányító munkájának fontos része a kiterjedt nemzetközi iparjogvédelmi egyezményrendszer fejlesztése, gondozása, az államközi együttműködési kapcsolatok formálása.

Magyarország aktív tagja az ENSZ szakosított szerveként működő Szellemi Tulajdon Világszervezetének /WIPO/ és ezen keresztül is kezdeményező alakítója, fejlesztője a nemzetközi iparjogvédelem rendszerének. Magyarország részese a nemzetközi iparjogvédelmi együttműködés alapvető kereteit rögzítő Párizsi Uniók Egyezménynek és összes lényeges mellékegyezményének, amelyek kedvező feltételeket teremtenek a magyar szellemi eredmények és árujelzők külföldi védelméhez, továbbá más országok műszaki-szellemi eredményeinek megismeréséhez. A WIPO keretében működő 24 irányító szervben az országot az OTH képviseli.

Az elmúlt ötéves tervidőszak jelentős eredménye a nemzetközi iparjogvédelmi kapcsolatrendszer dinamikus bővülése. Ebben a tervidőszakban vált hazai gyakorlattá a nemzetközi szabadalmi bejelentést és vizsgálatot lehetővé tevő Szabadalmi Együttműködési Szerződés /PCT/ előnyeinek igénybevétele, teljesedett ki a mikroorganizmusok letétbe helyezése nemzetközi elismeréséről szóló Budapesti Szerződés, s csatlakozott hazánk az új növényfajták oltalmára létesült Nemzetközi Egyezményhez és az ipari minták nemzetközi letétbe helyezésére létrejött Hágai Megállapodáshoz.

A nemzetközi egyezmények által nyújtott kereteket hasznosítva - amellet, hogy a magyar szabadalmi eljárásokban a bejelentők mintegy 50 %-a külföldi - hazánk exportorientáltságának megfelelően növekszik a magyar gazdálkodó szervezetek által az OTH közvetítésével tett külföldi szabadalmi és védjegy bejelentések száma.

Az OTH tevékeny részese a KGST tagországok találmányi hivatalai között folyó együttműködésnek is /különösen a vizsgálati kooperáció, módszertani egységesítés, szabadalmi információcsere terén/. A KGST együttműködés folyamatban lévő reformja még nagyobb követelményeket támaszt az iparjogvédelmi

tevékenységgel szemben, megköveteli az államközi együttműködés lényeges továbbfejlesztését.

4.2.3 Az OTH központi állami elvi irányító tevékenysége keretében figyelemmel kíséri és szervezési eszközökkel elősegíti az iparjogvédelmi jogszabályok, közgazdasági szabályozók és nemzetközi egyezmények érvényesülését és az iparjogvédelemmel összefüggő egyéb állami célkitűzések elérését. Ez az aktív ráhatást kifejező államigazgatási szervező tevékenység ma már világszerte, különösen a fejlett piacgazdasággal rendelkező országokban felsorakozott a bejelentéseket fogadó és elbíráló, valamint az információt szervező klasszikus szabadalmi hivatali funkciók mellé. Az OTH a szervezési eszközök széles körét alkalmazza az iparjogvédelmi jogérvényesülés figyelemmel kísérésére és elősegítésére /országos iparjogvédelmi statisztikák, felmérések, irányelvek, jogi állásfoglalások, permegelőző szakértői véleménynyilvánítások stb./, továbbá az iparjogvédelmi alkotói aktivitás és innovációs fogadókészség fejlesztésére /részvétel pályázatok meghirdetésében, megyei, országos és nemzetközi kiállítások szervezésében, a tájékoztató, módszertani segítő, erkölcsi ösztönző tevékenységben stb./.

Az iparjogvédelmi folyamatokra a jelzett közvetett szervezési eszközökkel való aktív ráhatás terén valamennyi központi és helyi, állami és társadalmi szervnek vannak feladatai. E sokrétű szervező munkát az Országos Találmányi Hivatal, mint az iparjogvédelem "államigazgatási rendszergazdája", funkcionális tevékenységirányítója koordinálja /pl. évente országos iparjogvédelmi rendezvénynaptár, összesített éves iparjogvédelmi tájékoztató összeállításával/.

A központi iparjogvédelmi propaganda főként az OTH lapjai /Szabadalmi Közlöny, Siker/, továbbá módszertani, információs kiadványai révén valósul meg.

Az OTH állami elvi irányító tevékenysége körében szakmailag irányítja az iparjogvédelmi szakemberek képzését nemcsak a Hivatal, hanem a gazdálkodó szervezetek, az irányító és jogi képviselési szervek részére is.

Az iparjogvédelmi képzést az egyetemi továbbképző intézetek és más szervek /MTESZ, MKK/ a legszélesebb szakmai oktatógárda bevonásával végzik.

Az iparjogvédelmi képzés az elmúlt időszakban jelentős eredményeket ért el. Létrejött az iparjogvédelmi oktatás és szakképzés egységes rendszere, s az elmúlt öt évben több mint 400 felsőfoku, 3600 középfoku és 1600 alacsonyfoku iparjogvédelmi szakember szerzett képesítést. Fejlődést jelez az is, hogy kiszélesedett az iparjogvédelmi oktatás az iskolarendszerű /graduális és posztgraduális/, valamint másoddiplomát adó egyetemi és főiskolai képzésben, s a vezetőképzésben.

4.3 Az OTH-nak a központi állami elvi irányító tevékenysége keretében felmerülő - a közhatalmi-hatósági tevékenységhez szervesen illeszkedő - feladatait a jövőben is el kell látnia, az más szerv részére nem adható át.

A központi állami elvi irányítás korszerűsítése keretében új feladat ellátására nincs szükség, indokolt azonban a meglévő feladatok teljesítését szolgáló irányítási módszerek, szervezési eszközök folyamatos megújítása, korszerűsítése.

II.

Az Országos Találmányi Hivatal belső szervezete és működése

Az Országos Találmányi Hivatal szerteágazó tevékenységi körében jelentkező feladatokat a "Szervezeti és Működési Szabályzata" szerint kialakított szervezet látja el.

Az elmúlt években koncepcionális alapon végbement változások eredményeként a Hivatalban olyan stabil és korszerű szervezet alakult ki, amely kellő hatékonysággal látja el a feladatokat; a létrejött főosztályi és osztályszerkezet megfelel a Hivatal fő funkcióinak.

A hatósági tevékenységet alapvetően a Szabadalmi és Védjegy Főosztály, az információs tevékenységet pedig a Szabadalmi Információs Központ látja el, míg az elvi irányítás feladatai döntően a Jogi és Nemzetközi Főosztály tevékenységi körébe tartoznak. A személyzeti és kádermunka irányítása a Személyzeti és Oktatási Önálló Osztály tevékenységi körébe tartozik, míg a gazdasági háttérrel a Gazdálkodási Főosztály biztosítja. A Hivatal vertikális és horizontális szervezeti tagoltsága, azaz a hierarchikus szintek és az egyes szervezeti egységek száma jól szolgálja a sokrétű munka szakmailag differenciált és összehangolt irányítását, nem eredményezi a döntési jogkörök indokolatlan szétaprózását.

A Hivatal feladatkörének a korábban jelzett kisebb bővülése, egyes új feladatok jelentkezése nem teszi szükségessé a jelenlegi szervezet, illetve az e strukturában működő információs és döntési folyamatok rendszerének lényeges módosítását.

Ennek megfelelően a belső szervezet felépítésében, tagoltságában, döntéshozatali rendjében, a stratégiai és operatív feladatok arányában alapvető szervezeti változtatás nem szükséges. Indokolttá válik azonban az ügyiratforgalom és az információellátás számítástechnikai bázisának fejlesztése, tartalmi korszerűsítése kapcsán önálló számítástechnikai részleg létrehozatala. Szükséges továbbá a szabadalmi elbírálás mennyiségi és minőségi fejlesztése, az átfutási idő csökkentése céljából a Szabadalmi Információs Központ keretében egy újdonságvizsgálati részleg kialakítása.

A hierarchia elvén felépülő lineáris szervezeti struktúrát kiegészítik a testületi döntéshozókészítő szervek /Elnöki Értekezlet, Elnöki Kollégium/, valamint a munkahelyi demokrácia fórumrendszere, amelyek alapvetően jól töltik be rendeltetésüket.

1986-ban jött létre az Ujitási és Találmányi Szakértői Testület, amely ujitási és találmányi díjviták esetén megbízás alapján megelőző céllal szakvéleményt nyújt.

A funkcionális szervezetet és a hierarchikus, lineáris modellt a jövőben még nagyobb mértékben kell kiegészíteni törzskari munkaszervezési formákkal, feladatorientált, a különböző főosztályok szakembereiből szervezett ad hoc teamek létrehozatala révén.

A szervezeti demokratizmus új formáiként pedig szélesebb körben és gyakrabban kell szervezni közérdekű kérdéseket sokoldalúan megvitató szakmai fórumokat, amelyekre az adott téma legkiválóbb belső és külső szakértői kaphatnak meghívást.

2. Feladataink ellátására 1987-ig 204 fős átlagléttszámot tervezett az OTH /Szabadalmi és Védjegy Főosztály: 81 fő, Szabadalmi Információs Központ: 49 fő, Jogi és Nemzetközi Főosztály: 25 fő, Személyzeti és Oktatási Önálló Osztály: 2 fő, Gazdálkodási Főosztály: 41 fő/.Az átlagléttszám kialakulását tervszerű kétlépcsős létszámcsökkentési intézkedés előzte meg /1981-ben 11 fős, 1983-ban újabb 8 fős létszámmegtakarítás történt./

A személyi állomány szakmai kvalifikáltságát, összetételét, felkészültségét, igazgatási szakértelmét, nyelvi és politikai képzettségét tekintve az elmúlt időszakban alkalmas volt a Hivatal feladatai megoldására. Feladatait számos vonatkozásban minimális létszámmal, területi hálózat, háttérintézmények nélkül végzi.

Az évről-évre növekvő szabadalmi bejelentések feldolgozása a munkaintenzitás jelentős fokozása ellenére sem biztosítható az elbírálói létszámnak a növekvő munkamennyiséghez igazodó 20 fővel való növelése nélkül. A Szabadalmi Információs Központnak csak a kormányzati határozatokkal előírt fejlesztése 4 éves távlatban mintegy 40 fő többletszámot igényel, amelyből 10 fős létszám a létrehozandó újdonságvizsgálati részleg megszervezésében már most szükséges.

A létszám növelése mellett biztosítani kell a magas szakmai, nyelvi követelményekkel arányosan az anyagi elismerés olyan szintre fejlesztését, hogy az a meglévő személyi állományt megtartó hatásu legyen és az új álláshelyeket betölthetővé tegye.

Az elmúlt időszakban az önálló bérgazdálkodás adta lehetőségek között saját erőből fedezetten, központi támogatási igény nélkül végrehajtott bérfejlesztés ellenére sem tud már a Hivatal lépést tartani az iparjogvédelmi munka egyéb területein, más szerveknél kínált bérezési lehetőségekkel.

A központi létszámintézkedés mellett tehát megfelelő központi bérintézkedésre is szükség van.

3. Az Országos Találmányi Hivatal eredményérdekeltségi rendszerbe sorolt, önálló bérgazdálkodást folytató önálló költségvetési szerv az OMFB pénzügyi fejezetén belül.

A szakmai tevékenység pénzügyi fedezetét a Hivatal saját bevételeiből biztosítja, költségvetési támogatást nem kap, sőt igen nagymértékű központi adóbefizetési kötelezettség terheli. /Kiadásainak közel fele adó és egyéb állami befizetési kötelezettség./

A bevételek tulnyomó többsége a szabadalmi fenntartási illeték, amelynek közel fele - a külföldről benyújtott szabadalmi bejelentések után - az országnak konvertibilis devizabevételt jelent. /A Hivatalhoz már forintban fizetik be a külföldiek jogi képviseletét ellátó hazai szervek./ Ugyancsak konvertibilis devizabevételt eredményez a Szellemi Tulajdon Világszervezetével folytatott együttműködés eredményeként a Hivatalnak évente átutalt részesedés.

A hatósági munka eredményeként realizált bevétel szolgál fedezetül a szabadalmi információs rendszer működtetése és az állami elvi irányító tevékenység költségeire is.

A Hivatal gazdálkodásának célja a jövőben is a hatékonyság fokozása, a bevételek lehetséges növelése és a feladatellátáshoz szükséges anyagi és eszközfeltételek biztosítása.

III.

Összefoglalás a felülvizsgálat eredményeiről

1. Az Országos Találmányi Hivatal feladatai jogszabályon alapulnak, azok ellátása a jövőben is szükséges és más szervnek nem adhatók át.

Alapfunkcióinak korszerűsítése nem teszi szükségessé lényeges, új feladatok ellátását, megköveteli azonban a meglévő feladatok körében a növekvő mennyiségi és minőségi követelmények teljesítését.

2. Az Országos Találmányi Hivatal feladatellátásának korszerűsítése - kisebb szervezeti módosításoktól eltekintve - nem tesz szükségessé lényeges változtatást a belső szervezet felépítésében, tagoltságában, döntéshozatali rendjében, működésében, a stratégiai és operatív feladatok arányában.

A növekvő mennyiségi és minőségi követelmények teljesítése feltételezi a hatósági és információs tevékenység területén a létszám bővítést, továbbá a szabadalmi információ bázisintézményének létrehozását.

A Hivatal működésének költségeit a hatósági bevételek - a jelentős állami elvonások mellett is - fedezik.

3. Összefoglalóan megállapítható, hogy közhatalmi-hatósági tevékenységének jellege miatt az Országos Találmányi Hivatal önálló államigazgatási szervként való működéséhez garanciális jogbiztonsági és nemzetközi együttműködési érdekek fűződnek és a külön iparjogvédelmi hatóság szervezésére nemzetközi egyezmény kötelezi Magyarországot.

Feladatainak növekvő gazdaságpolitikai fontossága és irányítási eszközeinek hatékonyabbá tétele indokolja, hogy az Országos Találmányi Hivatal államjogi státusa a Minisztertanács felügyelete alatt működő országos hatáskörű szerv legyen.

B u d a p e s t, 1987. augusztus

Dr. Pusztai Gyula

az Országos Találmányi Hivatal
elnöke

Mellékletek

az Országos Találmányi Hivatal hatásköre, valamint
belső szervezete és működése korszerűsítésének
vizsgálatáról szóló jelentéshez

1. Adatok és információk az iparjogvédelmi tevékenységről
2. A találmányi és ujitási tevékenység helyzete és feladatai
3. Az OTH feladatait és hatáskörét meghatározó fontosabb iparjogvédelmi jogszabályok és nemzetközi egyezmények jegyzéke
4. A 2048/1967. /VIII.20./ Korm.számú határozat az Országos Találmányi Hivatal feladatairól és hatásköréről
/Kiegészítette: a 2013/1986. /VIII.2./ Mt.9./
5. Az Országos Találmányi Hivatal szervezeti felépítése
6. Az Országos Találmányi Hivatal Szervezeti és Működési szabályzata
7. A Szabadalmi Információs Központ bázisintézményi fejlesztésének technikai eszköz-programja 1991-ig
8. Az elmúlt évek főbb iparjogvédelmi kiállításai, rendezvényei és pályázatai, amelyekben az OTH közreműködött